

(2) Qui ingreditur religionem obligatus manet, donec professionem emit-
tat; sed alterius obligatio per solum illius ingressum tollitur.

(3) Cap. 5 de sponsal.

(4) Cap. ult. de conjug. lepros. Nam in omnibus pactionibus, multo ma-
gis sponsalibus, inesse censetur conditio *rebus in eodem statu manentibus*.

(5) Cap. 25 de Jurejur.

SECTIO IX.

DE MATRIMONII IMPEDIMENTIS.

114. QUÆ ET QUALIA SINT MATRIMONII IMPEDIMENTA?—115 EA CONSTITUE-
RE, ET LAXARE ECCLESIE EST.—116 MATRIMONII SACRAMENTUM A CONTRACTU
CIVILI NON PENDET.—117. AD 120. SUMMO PONTIFICI, NON ITEM EPISCOPIS, LA-
XANDI DIRIMENTIA IMPEDIMENTA POTESTAS EST.—121. IMPEDIMENTORUM DISPEN-
SATIO PUBLICA, VEL OCCULTA.—122 ET 123. DIVISIO IMPEDIMENTORUM DIRIMEN-
TIUM.—124. ÆTAS.—125 AD 127. IMPOTENTIA.—128. VOTUM SOLEMNE.—129.
LIGAMEN.—130 AD 134. COGNATIO NATURALIS.—135. COGNATIO CIVILIS.—136.
COGNATIO SPIRITUALIS.—137. AFFINITAS.—138. PUBLICA HONESTAS.—139. CRIMEN.—140. CULTUS DISPARITAS.—141. ERROR.—142. IGNORATIO SERVILIS CON-
DITIONIS.—143. VIS.—144. RAPTUS.—145. TURPIS CONDITIO.—146. MATRIMONIUM
CLANDESTINUM

114.

Dum ineuntur nuptiæ, illud in primis considerandum est,
num aliquid interveniat, quo illæ vel prorsus irritæ, vel non
laudabiles, neque honestæ sint. Quæ irritum matrimonium fa-
ciunt, impedimenta dirimentia; quæ minus laudabile, et ho-
nestum, impedientia appellantur. Impedimenta impedientia ve-
tant, ne nuptiæ contrahantur, sed non tollunt, evertuntque
contractas; dirimentia vim prorsus adimunt matrimonio, et ideo
non tantum contrahendum impediunt, sed etiam contractum
dirimunt.

115. Impedimentorum constituendorum, et laxandorum jus
penes unam Ecclesiam est (1). Id ostendit et natura matrimonii,
quod cum apud Christianos sacramentum sit, civilibus legibus
subesse non potest; ac perpetua traditio, et consuetudo, quam
semper Christiani omnes ratam firmam habuerunt (2). Civilibus
quidem legibus effici potest, ut qui certas nuptias conciliarunt,
potiri non debeant juribus, et privilegiis, quibus reliqui cives
potiuntur; sed unius Ecclesiæ est leges constituere, quæ vim
matrimonii respiciunt.

(1) Concilium Tridentinum Sess. 24 can. 5 de Sacram. matrim. *Si quis, inquit, dixerit, eos tantum consanguinitatis, et affinitatis gradus, qui in Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, et dirimere contractum, nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediunt et dirimant, anathema sit.* Idemque habet can. 4. Waldenses primum, postea Lutherani, et Calviniani, tum Marcus Antonius de Dominis, Archiepiscopus Spalatensis, et apostata, Paulus Sarpus, et Joannes Launojus, nullam esse putarunt in Ecclesiastica hierarchie impedimenta illa constituendi potestatem. Errorem hunc, jam prope senescentem, ab oblivione hominum, atque silentio non multis abhinc annis vindicare conati sunt Aloysius Litta, Thomas Nestius, Petrus Tamburinius, et quidam alii; qui etiam absurde detorquent Tridentinos canones, quorum supra facta mentio est, ne in illum ipsum incidere videantur errorem, quem Synodus contra Lutherum, cæterosque hæreticos damnavit. Inquiunt videlicet, canones non esse dogmaticos; Tridentinis Patribus Ecclesiæ potestatem, esse potestatem, non propriam Ecclesiæ, sed ei à Principibus concessam; denique Ecclesiæ nomen Patres ipsos usurpasse, non ut ecclesiasticum ordinem, sed ut sæculares Principes significarent. Verum si Tridentina Synodus hanc de matrimonio doctrinam non aliquo *de Reformatione* titulo, sed comprehendit canonibus, quibus semper catholicum dogma stabilire solet; si initio sessionis 24, in qua extant duo illi canones de matrimonii impedimentis, declarat, se *anathematizare* omnes hæreses, et errores, qui de sacramento matrimonii orti sunt; si inter has hæreses, et errores *anathematizat* etiam eos, qui negant jus esse Ecclesiæ constituendorum, et laxandorum impedimentorum matrimonii, non nisi obfirmata cavillandi licentia hos canones dogmaticos esse inficiabitur. Quod vero ajunt de prava illa interpretatione vocabuli Ecclesiæ, id argumentum est, quo nullum illustrius, et præclarus esse potest perditæ, ac desperatæ causæ, quam tuentur. Quis enim putet, Ecclesiam, quæ omnibus, atque ipsis Tridentinis Patribus semper est Ordo Ecclesiasticus, duobus illis canonibus esse potestatem sæcularem; Patres ipsos, qui cuncta suis propriis, germanisque vocabulis explicarunt studio, ac diligentia singulari, eo tantum loco à proposito discussisse, pervertisseque vocabuli significationem, ut facerent disputationi locum, et simul integrum relinquerent errorem Lutheri, cujus erant equatus omnes in ecclesiasticam potestatem; Principum Oratores, qui Concilio intererant, curabantque diligenter, ne quid verbis, aut factis eorum potestati detraheretur, permittente voluisse, quod hæc potestas, quæ suo, et proprio vocabulo clarissime designari potuisset, comprehenderetur vocabulo, quod tantum violenter detortum, ac minus proprie eam significare poterat? C. 1 sess. 14 de Reform. matrim., Synodus irrita facit clandestina matrimonia, quæ rata firma fuisse dicit, *quandiu ea Ecclesia irrita non fecit.* Ergo Tridentinis Patribus Ecclesia, quæ dirimentia matrimonium impedimenta constituit, est ipsa Synodus, hoc est cæterus Ecclesiasticus, cujus decreto factum est, ut clandestina matrimonia, quæ pridem Ecclesiæ lege irrita non erant, alia deinceps Ecclesiæ lege irrita habeantur, et sint. Eodem sensu aliis in locis Ecclesiæ vocabulum Synodus usurpat; ex. gr. can. 15 sess. 14 de Pœnitent. can. 12 sess. 24 de Matrim. sess. 25 in decret. de indulg., quibus locis omnibus Ecclesiæ nomine intelliguntur superiores, et Pastores, in quibus inest regendi, ac pascendi oves auctoritas. Quid? Nova illa à Synodo constituta impedimenta, illæ Principum Oratorum preces, illaque de his impedimentis studia, quæ partim Synodi Patres probarunt, partim rejecerunt arbitrio suo, nonne evidenter ostendunt in eo negotio Eccl-

siæ potestatem? Neque his precibus, et officiis rem egissent *Delegantes* cum *Delegato*; nihil illis ab se postulantibus Synodus recusare potuisset; non tuto, ac certo statuere can. 3 et 4 (addita quoque pœna anathematis in eos, qui id negarent), non solum antea potuisse, sed etiam in posterum Ecclesiam posse matrimonii impedimenta constituere; non pari anathematis pœna plectere, can. 12, qui dicerent, *causas matrimoniales non spectare ad Judices Ecclesiasticos*, si in eo negotio Ecclesia delegato tantum jure uteretur, non proprio, et suo. Denique cum Tridentini Patres impedimenta stabilire dicant *Ecclesiam, et Sanctam Synodum*, quibus iisdem verbis catholicum dogma constituunt; aut in utroque, aut in neutro potestas delegata ponenda est. Quis autem dicat, Synodum œcumenicam in constituendo dogmate potestate delegata indigere? Paucis hæc attingi, quæ multo fusius, et uberius explicari possunt; sed ita instituti mei ratio postulabat. Præclare in hoc argumenti genere versatus est Cl. Auctor operis editi Hierapoli anno 1785; cui titulus *Defensio Tridentinorum canonum de Ecclesiæ potestate in dirimentia matrimonium impedimenta, adversus Launojum, Tamburinium, Nestium, aliosque recentiores, Auctore Petro Deodato Nicopolitano*. Confer etiam ejusdem Auctoris opus editum an. 1788 cum titulo: *Nuova difesa dei canoni 3 e 4 della sessione 24 del Concilio di Trento*; scritta da Pietro Diodato; itemque opus quod extat in supplemento Diarii Ecclesiastici Roman. Mens. Septembr. et Octobr. 1791, atque evulgatum est à V. Cl. Aloysio Cuccagnio cum titulo: *del matrimonio cristiano, e della divina immediata potesta della Chiesa di apporre ad esso gl'impedimenti, che si dicono dirimenti: præterea: Les vrais principes sur le mariage, opposés au rapport de M. Durand de Maillane, par l'Abbé Barruel*.

(2) Id ostendam paulo post, cum de unoquoque impedimento singillatim disseram. Interim, ut mittam cætera ejus rei monumenta, quorum magnus est numerus, quæque à Gerbaisio recensentur, satis est legere duas canonum collectiones, quas VII et VIII sæculo ediderunt Theodorus Cantuariensis, et Egbertus Eboracensis, ut pateat, quot jam essent ea ætate matrimonii impedimenta, ab Ecclesia constituta. Ille enim apud Dacherium spicileg. t. 1 c. 24, 25, 30, 31, 32, 65, 92, 93, 108, 159, 140, 145 p. 487 ad 490 ed. Paris. 1725, multa hujusmodi impedimenta describit, et multa item habet Egbertus in collectione, cui titulus *Excerptiones, à c. 128 ad 158 apud Spelmanum concil. britannic. t. 1 p. 271, et seq. ed Londini 1659*. Vide Juennium de sacrament. q. 6 de matrimonii impedimen. in gener., Gerbaisium *Traité du pouvoir de l'Eglise, et de Princes sur les empechemens du mariage*; quo quidem opere tota parte 1 apertissime ostendit, Ecclesiam jus proprium habere constituendi impedimenta matrimonii, atque omnium ætatum collectis monumentis, hanc esse demonstrat perpetuam traditionem, et consuetudinem, quam etiam sæculares Principes sæpissime ratam habuerunt; quamquam parte 2 minus vere jus constituendi impedimenta matrimonium dirimentia, etiam laicæ Potestati adscribere conetur. Vide etiam, Launoji *sophismata refellentem, auctorem operis De l'Autorité de deux puissances c. 5 § 8, t. 2, et Jacobum Clementum Traité du pouvoir irrefragable et inébranlable de l'Eglise sur le mariage des Catholiques*.

116. Neque vero quod in matrimonio inest etiam civilis contractus, exinde effici potest, quod si forte civiles leges contractum tollant, matrimonium quoque tollatur; quoniam materia eripitur, in qua consistit. Nam sacramenti materia non civilis,

sed naturalis est contractus, qui simul est, hinc quidem contractus civilis, illinc vero sacramentum; quoniam ab eo perficitur, qui simul civis, et Christianus est. Atqui nec contractus civilis à sacramento, nec sacramentum à civili contractu pendet, quæ diversa sunt rerum genera certæ Civitatis, et Christianæ religionis, utrumque per se constans, non alterne necessario nexa inter se, cum sit tamen utrumque singillatim innexum conditioni naturali hominis, atque ab hoc pendeat. Itaque, sublato etiam civili contractu, integrum tamen est sacramentum, quod ab illo non pendet, et quod suam habet materiam in contractu naturali (1).

(1) Gravis est error illorum, qui cum in matrimonio civilem contractum fieri animadvertant, ita ab hoc contractu sacramentum pendere arbitrantur, ut illo sublato, alterum etiam tolli, evertique debeat. Inquiunt enim, in matrimonio inesse et civilem contractum, et sacramentum; sed primum contractum existere, postea sacramentum, quod ab illo sumit materiam, in qua consistat. Quemadmodum vero civilibus legibus cæteri contractus subiciuntur, ita etiam iis subesse contendunt contractum matrimonii; et ideo cum civiles leges contractum perimunt, ipsam tollunt materiam, sine qua sacramentum stare non potest. Verum materia sacramenti matrimonii non civilis, sed ipse est contractus naturalis, qui certe absolvi cœpit, multo ante quam ullæ civiles societates constituerentur. Naturalis hic contractus materiam præbet tum contractui civili, tum sacramento. Cum is contractus ab eo perficitur, qui tantum est civis, ejus matrimonium tantum civilis contractus esse potest; atque ex eo genere sunt conjugia, quæ ab infidelibus contrahuntur. Sed quando nuptias conciliat, qui simul civis, et Christianus est, matrimonium simul efficitur contractus civilis, et sacramentum; quia non primum à cive, deinde à Christiano, sed ab uno simul cive, et simul Christiano contrahitur. Quare utut leges civiles impedimenta constituent adversus civilem contractum, nulla certe possunt constituere adversus sacramentum; neque illo sublato, hoc etiam tollitur, perinde ac non amplius habeat materiam, in qua consistat. Hæc enim est posita in contractu naturali, cui tanquam fundamento utriusque communi, et proximo, tum contractus civilis, tum sacramentum incumbit. Certe Christus Dominus, qui suam instituit Ecclesiam ex omnibus gentibus, quibus dissimiles erant mores, legesque civiles, omnibus, qui ad hanc Ecclesiam pertinerent, matrimonium sacramentum esse voluit. Itaque ejus materiam constituere debuit, quæ omnibus una, et eadem esset; et ideo primam, quæ ante ullas conditas civiles leges fuit, matrimonii institutionem appellavit. Atqui tantum naturalis contractus unus, idemque erat omnibus, non civilis, quem aliis legibus Romani, aliis Hebræi, aliis reliquæ gentes perficiebant. Equidem peto ab iis, qui civilem contractum sacramenti materiam faciunt, quorum populorum civiles leges Christus respexit, ut in iis sacramenti materiam poneret? An Hebræorum, an Romanorum, an reliquarum gentium? Si Hebræorum leges spectavit, negabimus sacramentum fuisse matrimonium cæterorum, qui ex Romanis, aut ex reliquis gentibus ad Ecclesiam veniebant; quoniam non iisdem, quibus illi, legibus utebantur. Eadem contra

argumentatio redit, si in contractu civili Romanorum, aut reliquarum gentium sacramenti materiam à Christo collocatam dicamus. Adde, quod nullæ tunc erant civiles leges de matrimonio, quæ non Christi legi adversarentur. Hebræorum leges repudium permittebant, leges Romanorum, ac gentium reliquarum et repudii facultatem dabant, et plenæ superstitionum, ac vitiorum erant. Quis dicat, Christum fecisse sacramenti materiam has leges, à quibus divina, quæ ab eo ferebatur, Lex abhorrebat? Fecisse præterea materiam vagam, et incertam, qualis est contractus civilis, qui à populorum moribus, à temporum ratione, ab hominum voluntate, arbitrioque pendet? In reliquis sacramentis una, atque eadem cunctis gentibus materia est. Quis illud sibi in animum inducat, solius sacramenti matrimonii Christum fecisse materiam tam variam, tamque dissimilem, quam varii sunt, interque se dissimiles mores ac leges civiles, quibus populi reguntur? Confer Jacobum Clementem loc. cit. cap. 3, et Auctorem operis: De l' Autorité des deux puissances c. 3 §. 3 t. 2.

(N. S. Quod ad Hispaniam attinet, plura civilia constituta esse impedimenta, tum Regis Sanctionibus, tum etiam Regni consuetudinibus, perspicuum est. Hinc à moribus jam pridem inductum est, ut Infantes, Ducēs, Comites, Marchiones, Regis à Secretis, majorisque notæ Aulæ famuli, eorumque filii, (nonnisi ejusdem Regis adsensu impetrato, Matrimonium inean; neque Auditores cujusvis Regni Tribunalis, neque Supremi Consilii Ministri, sine ejusdem Consilii Præsidis, aut Gubernatoris adsensu, neque hic absque Regis absequita licentia, Matrimonium inire possint; id quod confirmatur Pragm. Sanct. 23 Martii an. 1776 §. 11 et 14 (Leg. 9 tit. 2, lib. 10 Novis. Compil.).

2. Alphonsus Sapiens Provinciarum Præsidibus inhiuit intra suæ jurisdictionis limites uxores ducere: Leg. 2 tit. 11 Part. 4.

5. Carolus V prohibuit ne Gubernatorum Tribunalium, Judicum, vel Consiliorum filii cum eorundem Tribunalium litigantibus Matrimonium contraherent: Leg. 11 tit. 2 Lib. 4 Novis. Compil. Tum ipsis, et eorum filiis vitium est pro Indiarum Regnis sub pœna privationis ab officio, et stipendio, à Leg. 52 Tit. 16 Lib. 2 Novæ Recop. Indiar.

4. Alphonsus XI interdixit famulis cum domini filiabus, vel consanguineis in ipsorum domibus habitantibus contrahere, sub pœna relegationis; et eam infringentes capitali sententia puniendos sanxit: Leg. 1 Tit. 2 Lib. 10 Novis Compil.

5. Tum militibus, à Signifero, ad ineunda conjugia Regis venia expectanda est, pluresque conditiones observandæ: Ordin. Montis Pii an. 1761 confirm. præf. Pragm. Sanct.

6. Postremo ex mox laud. Pragm. Sanct., filii familias viginti quinque annis ætate inferiores, utriusque sexus, et cujusvis conditionis illi fuerint, à parentibus, vel tutoribus, aut senioribus consanguineis expostulare tenentur consensum ad ineundum Matrimonium, quem nisi petierint, tam hi, quam eorum filii, et successores omnium omnino effectuum civilium jure carebunt, scilicet dotis, legitimæ hæreditatis, aut necessariæ, vel voluntariæ successione; vinculi etiam, patronatus, aut ejuslibet juris perpetui successione, et possessione privantur; et tum hi, tum ab eis progeniti, in vocatione remotioribus postponuntur, ita ut ad sequentem ordine, vel gradu hæc jura transferantur, quæ quidem, nisi omnium lineis descendentiū extinctis, recuperare non possunt. Si vero hujus Legis infractores postremi fuerint descendentiū, præfata jura ad priorem in transversali lineâ transeunt, et iis duntaxat lineis extinctis, ad rectam infractorum lineam re-

deunt. Viginti quinque annis majores, etsi non consensum, consilium tamen sub præfatis pœnis exquirere debent à parentibus etc.)

De postremo capite ob oculos habendum Reg. decretum 10 April. 1805 (1. 18 tit. 2 lib. 10 Novis. Compilat.) cujus en summam: Mando que ni los hijos de familia menores de 25 años, ni las hijas menores de 25... puedan contraer matrimonio sin licencia de su padre; quien, en caso de resistir el que sus hijos ó hijas intentaren, no estará obligado á dar la razon ni esplacar la causa de su resistencia ó disenso. Los hijos que hayan cumplido 25 años, y las hijas que hayan cumplido 25, podrán casarse á su arbitrio sin necesidad de pedir ni obtener consejo ni consentimiento de su padre: en defecto de este, tendrá la misma autoridad la madre; pero en este caso los hijos y las hijas adquirirán la libertad de casarse á su arbitrio un año antes; esto es, los varones á los 24 y las hembras á los 22 todos cumplidos: á falta de padre y madre, tendrá la misma autoridad el abuelo paterno, y el materno á falta de este; pero los menores adquirirán la libertad de casarse á su arbitrio dos años antes que los que tengan padre; esto es, los varones á los 23, y las hembras á los 21, todos cumplidos: á falta de los padres y abuelos paterno y materno, sucederán los tutores en la autoridad de resistir los matrimonios de los menores; y á falta de los tutores, el juez del domicilio, todos sin obligacion de explicar la causa; pero en este caso adquirirán la libertad de casarse á su arbitrio, los varones á los 22 años y las hembras á los 20, todos cumplidos. Para los matrimonios de las personas que deben pedirme licencia, ó solicitarla de la Cámara, Gobernador del Consejo ó de sus respectivos gefes, es necesario que los menores, segun las edades señaladas, obtengan esta despues de la de sus padres, abuelos ó tutores, solicitándola con la espresion de la causa que estos han tenido para prestarla: y la misma licencia deberán obtener los que sean mayores de dichas edades... Aunque los padres, madres, abuelos y tutores no tengan que dar razon á los menores de las edades señaladas, de las causas que hayan tenido para negarse ó consentir en los matrimonios que intentasen; si fueren de la clase que deben solicitar mi Real permiso, podrán los interesados recurrir á mi, asi como á la Cámara, Gobernador del Consejo y gefes respectivos los que tengan esta obligacion, para que por medio de los informes que tuviere Yo á bien tomar, ó la Cámara, Gobernador del Consejo ó gefes creyeren convenientes en sus casos, se conceda ó niegue el permiso ó habilitacion correspondiente, para que estos matrimonios puedan tener ó no efecto. En las demas clases del Estado ha de haber el mismo recurso á los presidentes de Cancillerias y Audiencias, y al Regente de la de Asturias (nunc vero ad civiles provinciarum gubernatores, ex Reg. decreto 30 Aug. 1836); los cuales procederán en los mismos términos...

Ad rem est libellus, quem Matrit. an. 1777 edidit D. Joach. Amorós sub titulo: «Discurso en que se manifiesta la necesidad y utilidad del consentimiento paterno para el matrimonio de los hijos y otros deudos.»

117. Cumque Ecclesiam repræsentent, vel ejus caput Romanus Pontifex, vel œcumenicum Concilium, sequitur, ut ab alterutro tantum dirimentia matrimonium impedimenta constitui (1), et constituta removeri possint (2), Sæpe enim justis de causis aliquis lege solvitur; solvendus est autem potestate pari, qua adstrictus est. Episcoporum potestas infra Summi Pontificis,

atque œcumenici Concilii potestatem est; et ideo, quæ superiori lege sancita sunt, impedimenta perfringere, et labefactare non possunt. Quare ut Summi Pontifices jus illud exercent, quod semper exercuerunt, laxandi dirimentia matrimonium impedimenta, nihil sibi præcipue reservare debuerunt, neque aliquid de juribus episcopalibus diminuere, ac detrahere oportuit. Res ipsa vetat, inferiorem abrogare legem, quæ superioris imperio sancita est.

(1) Impedimentorum matrimonii, quæ à Summis Pontificibus constituta sunt, vel probata, et tunc generalis Ecclesiæ legis vim obtinuerunt, antiquissima exempla suppeditant Innocentius I. Ep. 2 ad Victric. Rothomag. c. 15 apud Constantium Ep. Roman. Pontif. col. 756; Siricius, Ep. 1 ad Himer. Tarracœn. c. 4 apud eundem Constantium col. 623; Leo M. Ep. 2 ad Rust. Narbon. et Ep. 135 ad Nicet. p. 11 et 445 opp. t. 2 ed. Romæ; Gregorius M. Ep. 1 l. 7 Ep. 64 l. 11 Ep. 171. 44 et in decret. 6 opp. tit. 2 col. 845, 1154, 1179, 1293 ed. Paris.; Gelasius decret. c. 20 apud Pitthœum eod. canon. Eccl. Rom. Paris. 1687 p. 268; Gregor. II, Decr. 1, 2, 5 apud eundem Pitthœum l. c. p. 500. Falso igitur auctor libri *Sopra il diritto di stabilire impedimenti dirimenti il matrimonio*, è di dispensare, à Romanis Pontificibus constituta negat matrimonii impedimenta. Sane eorum quædam primum à Conciliis particularibus stabilita sunt; sed ea tantum post Decretum Summi Pontificis in Ecclesia universa vim legis habere cœperunt.

(2) Sæculo VI. Gregorius M. Anglorum genti, quæ recens Christi fidem amplexa fuerat, matrimonia permisit in tertio consanguinitatis gradu, in quo jam tunc irrita conjugia erant. Unde, inquit ipse Gregorius ad Augustinum Ep. 54 l. 11 t. 2 col. 1154 ed. Paris. cit., *neesse est, ut jam tertia, aut quarta generatio fidelium licenter sibi jungi debeat; nam secunda, quam diximus, à se omnino debet abstinere*. Quæ indulgentia Pontificis cum displicuisset Felici Episcopo Messanensi, ipseque ea de re vehementiores ad Gregorium literas dedisset, respondit Pontifex Ep. 17 l. 14 col. 1277, sed non omnibus universe, sed tantum Anglis hanc veniam iustis de causis concessisse. *En dispensationum matrimonialium*, ut vocant, quæ ab Sede Apostolica datae sunt, monumentum luculentissimum, ac vetustissimum. Scio, quosdam esse, qui has litteras Gregorii esse negant; sed et stylus, et rerum, de quibus agitur, ratio, et cætera argumenta, meo quidem iudicio, evidentè ostendunt, eas omnino Gregorio adscribendas esse. Adeundi sunt eruditi Monachi à Congregatione Sancti Mauri in Not. ad utramque Ep. Hujus simile exemplum suppeditat initio sæculi VIII Gregorius II, qui Germanis facultatem dedit nubendi post quartum gradum, quo quidem gradu nullum ea tempestate matrimonium erat, uti patet ex ejus Ep. 15 ad Bonifacium Moguntinum apud Labbæum collect. Concil. t. 3 col. 177 ed. Ven. Alia multa eadem de re monumenta collegit Auctor operis, quod Fulginei prodiit anno 1784 cum titulo *Le storte idee raddrizzate* c. 3 p. 89 et seq. Interdum etiam à Synodis provincialibus laxata sunt matrimonii impedimenta, quando scilicet Pontificis Constitutionibus, aut totius Ecclesiæ lege nondum probata fuerant. Multa enim impedimenta primum à Conciliis provincialibus constituta sunt; et tunc ea tolli poterant eadem auctoritate, quæ stabilita fuerant. Sed posteaquam jus illud totius Ecclesiæ lex evassit, ei certe non amplius derogare potuit Synodus provincialis, cujus potestas infra illam potes-

latem est. Certe matrimoniales causas inter causas majores, quas Romano Pontifici servatas voluerunt Innocentius I, Leo M., et cæteri, quorum loca indicavi l. 1 tit. 3. sect. 1 §. 16 not. 2 p. 170., recensent Calæstinus III, Ep. 9 ad Archiepiscopum Senonen. apud Labbæum t. 13 Concil. col. 698 ed. Venet., Sigefridus Moguntinus Ep. ad Alexand. II. t. 3 Concil. l. Germ. p. 152, Annales Bertiniani ad ann. 851. apud Eckartum Gallia oriental. t. 2 l. 23 §. 193. Synodus Tridentina sartam tectam esse voluit potestatem, qua semper Apostolica Sedes usa fuerat, removendi dirimentia impedimenta, ideoque *regulas in materia dispensationis, ac signanter super impedimentis matrimonii præscriptas, ad Romanum Pontificem præcipue direxit*, uti post Du-Cassium de Jurisdict. eccles. t. 1 c. 10 §. 5, observat Van-Espenius Jus eccles. par. 2 sect. 1 tit. 14 c. 1 n. 10. Imo cum disputatum esset à Patribus, num salius esset Episcopis, quam Summo Pontifici facultatem laxandi impedimenta reservare, potissimum Pius IV, æquo animo assentiebatur, ut consanguinitas in quarto gradu, quia frequentior, à Pontificis reservationibus tolleretur, et Episcoporum arbitrio permetteretur. At Synodo magis placuit sententia M. Antonii Bobbæ Augustiani Episcopi, et Sabaudia Ducis Legati, qui animadvertit, fore, ut data Episcopis hac facultate multo facilius, et frequentius, quod Patrum studio, et proposito adversabatur, hujusmodi veniæ concederentur. Confer Paleottum in Act. Concil. Trid. ad diem 17 Augusti 1563, et Pallavicinum Histor. Concil. Trident. l. 23 c. 9 n. 17. Neque verum est, ut aliqui putant, Tridentinam Synodum sess. 25 c. 18 de Reform. dispensandi necessitatem impossuisse, cum revera canones *exacte ab omnibus, et indistincte observari* voluerit. Tantum statuit, ut si interdum canones iustis de causis laxentur, id noanisi *causa cognita, ac summa maturitate* fiat. Quibus verbis non dispensandi necessitas constituitur, sed modus præscribitur, quem servare oportet, cum venia datur. Haud multo post Tridentinam Synodum, jus removendi impedimenta matrimonii tantum Romani Pontificis proprium agnoverunt Concilia, Turonense tit. 9 de Matrim., et Tolosanum par. 2 c. 8 col. 1405 et 1304 t. 10. Collection. Harduini. Merito igitur Optimus, Sapientissimusque Pontifex Pius VI, quem dicit Deus servet incolumen omnium bono, litteris datis die 28 Novembris 1786., præter cæteros, damnavit errorem Eybelii, agentis, dispensationum reservationes indebitas, atque Episcopis injurias esse. Consule doctissimum Machium, qui de jure dispensationum, quod in Romano Pontifice inest, graviter, solide, accurate disputat in libro, quem nuper edidit, Pisti Alethini nomine, contra auctorem opusculi *Quid est Papa?* Ep. 5 §. 9 p. 252 t. 1.; et Cl. auctorem *dissertationis, qua defenditur Romani Pontificis auctoritas in impedimenta matrimonii dirimentia*.

418. Verum si quid etiam ex juribus Episcoporum detractum, si ipsorum ea in re arctata jurisdictio videatur; quis neget, id suo jure factum à Summis Pontificibus pro suprema, quam habent, in tota Ecclesia potestate (1)? *Primigenia* quidem, ut vocant, sint jura Episcoporum, quæ ad jurisdictionem pertinent; eaque jurisdictio à Christo repetatur (2). Sed hæc ab ipso Christo ita instituta est, ut uni summo omnium capiti, et moderatori subesset (3); neque Christus, cum eam Episcopis dedit, divisit diœceses, et singulis certos adscripsit subditos, in quos

jurisdictionem illam exercerent. Id totum factum ab Ecclesia est, et factum cum opera, et auctoritate Summi Pontificis, sine quo vera Ecclesia esse non potest. Itaque jurisdictio Episcoporum à Christo, usus, et exercitium hujus jurisdictionis in certos subditos, ab Ecclesia est.

(1) Concilium Tridentinum sess. 14 c. 7 de Sacram. Pœnitent. Merito, inquit, *Pontifices Maximi, pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviore suo potuerunt peculiari judicio reservare.* Qua in re illud in primis animadvertere oportet, quod si quæ potestas Episcopis jure Divino concessa integra relinqui debet, ea certe est potestas absolvendi à quibuscumque peccatis; quam amplam, ac nullo modo cohibitam à Christo Apostolis, et Episcopis eorum successoribus datam fuisse constat. Quod si tanta hæc, tamque late patens potestas ista (et id quidem Divino jure) Pontificiæ auctoritati subest, ut pro suprema Romano-rum Pontificum potestate per reservationes coerceri, et arctari merito potuerit; an non ceteræ Episcoporum facultates, simili prorsus jure, ac suprema potestate, cum id expedire visum fuerit, arctius astringi potuerunt?

(2) Ne quis obtrudat, nisi me principiis minus exploratis, minusque probatis omnibus, tanquam certum pono id, quod incertum, controversumque est. Non enim certo constat, num Episcoporum potestas à Christo immediate sit repetenda, an potius in eos per Petrum, ejusque successores transierit; neque Synodus Tridentina quæstionem hanc definire voluit, ut ostendit l. 1 c. 2 not. 1 p. 19.

(3) Episcoporum jurisdictio primigenia quidem sit, et à Christo immediate procedens; sed primigenia etiam est, essentialis, et à Christo institutus Primatus, non dignitatis solum, sed etiam jurisdictionis in Ecclesia universa. Utraque potestas primigenia est; sed utriusque ex lege divina propria est, atque intima natura, ut altera subsit, altera præsit. Christus et Petrum, ejusque successores toti Ecclesiæ præfecit, non solum dignitate, sed etiam imperio; et simul Episcopis jurisdictionem dedit, sed jurisdictionem subjectam superiori potestati, in qua Principatum posuit. Jesus Christus ipse, inquit Clerus gallicanus in comitiis extraordinariis diei 8 Maii 1728, *sua institutione limites præscripsit huic potestati Episcopali, quam subjecit Sedi Petri, in qua posuit plenitudinem Apostolicæ potestatis.* Reservationes causarum matrimonialium, et ceteræ hujusmodi non tollunt, everuntque primigeniam, et essentialem Episcoporum jurisdictionem, quæ Divinæ institutionis est; tantum ejus exercendæ constituunt modum, qui à Christo definitus non fuit. Et vetustiori quidem ætate ea res tota fere pendeat à Synodis provincialibus, Metropolitibus, Patriarchis, quos humanæ institutionis esse, inter omnes constat; adeo verum est, primigeniæ, essentiali, et à Christo datæ Episcopis potestati non adversari modum, qui in ea exercenda superiori imperio stabilitur. Quod si hunc modum constituit potestas, quæ tantum humana est, nonne id multo magis poterit præstare potestas Summi Pontificis, hoc est, potestas divinitus instituta? Si magis intrare volumus, potius hæc ipsæ reservationes ad jus divinum referri possunt; quatenus videlicet jure divino Summo Pontifici in omnes Episcopos jurisdictio data est, et quatenus Christus ordinem inter Potestates omnino servandum constituit. Cujus quidem ordinis ea vis, et natura est, ut inferiores subjecti sint superioribus, uti docet Petrus Ep. 1 c. 2 vers. 13. *Subditi igitur estote omni humanæ creaturæ propter Deum, sive Regi quasi præ-*

cellenti, sive Ducibus, etc. et Paulus ad Roman. c. 13. vers. 1. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas nisi à Deo; quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt.* En ordinem inter Potestates à Deo constitutum, ut inferiores, quantumvis potestate aliqua præditi, sublimioribus subesse debeant. Consule Ballerinum de Potest. Eccles. Summor. Pontif. c. 1 §. 4, 5, et 6, et doctissimum Mamachium egregio opere, quod paulo ante indicavi. Ep. 1, 2, 3. fere per tot.

119. Cum Episcopo certi adimuntur subditi, non tollitur primigenia illa jurisdictio, quæ divinitus data est; tantum arctatur, et constringitur usus jurisdictionis, quæ amplius exerceri non potest in subditos, qui ab Episcopi imperio subtracti sunt. Ita Synodi particulares sæpe arctarunt usum jurisdictionis Episcopalis; et id quidem jure, ac recte factum, omnes facile concedunt; quia cum Synodi Episcopis auctoritate præstarent, potuerunt Episcopatum facultatum usum, pro Ecclesiæ utilitate, præfinire (1). Quod si hæc facta, et rite fieri potuerunt à Synodis particularibus, quæ tantum jure ecclesiastico provinciæ, aut regioni, ejusque Episcopis divinitus institutis, præsent; id certe multo magis concedendum est Petri successoribus (2), qui non humano, sed divino jure omnibus Episcopis, ipsisque Synodis particularibus præfecti sunt (3).

(1) Episcopalis potestatis, quæ à Synodis, Metropolitibus, Patriarchis cohibita fuerit, innumera prope modum, et omnibus comperta exempla sunt. Præclarum est illud Concilii Chalcedonensis act. 4 col. 418 t. 2 collect. Harduini, ubi sancitum est, ut nihil absque ipso (Antiste Alexandrino) ageretur ab aliquo subjacente Episcopo. Hoc quidem loco ita arctatur Episcoporum potestas, ut nulla in re non pendeat à Patriarcha, ac nihil Episcopus agere possit sine venia Patriarchæ, cui subest. Divino quidem jure ad Episcopos pertinere ordinationes eorum, quos suarum Ecclesiarum regimini utiles, et multo magis necessarios agnoscant, quis ignorat? Africanæ autem Ecclesiæ in exitu sæculi quarti, et initio quinti magna sacrorum ministrorum inopia laborabant, adeo ut multæ earum plebes essent dessertæ, et alibi ne unus quidem Diaconus reperiretur. Huic malo remedium adhibere oportebat; et vero adhiberi facile poterat, tum si in suis reciperent gradibus, qui à Donatistis ad Catholicam unitatem revertebantur, tum si ordinibus donarentur, qui apud Donatistas in infantia baptizati, rationis usu præditi ad Catholicam Ecclesiam redierant. Sed obstabant decreta edita in transmarino Concilio, quorum mentio est in Synodo Africana can. 35. apud Pithæum eod. can. p. 152. ed. Paris. 1687. Itaque ut ea lex necessitatis gratia laxaretur, missa legatio est ad eos, à quibus illa lata fuerat, sicuti patet ex eadem Synodo Africana l. c. p. 143. Quod si Synodi particulares Episcoporum potestatem in re tam gravi, tamque Episcopi propria arctare potuerunt; an non idem multo magis præstare poterit Summus Pontifex, cujus non humano jure sancita, sed à Christo ipso instituta potestas est?

(2) Si antiquis temporibus Episcopatum facultatum definiendarum modus à Patriarchis, Metropolitibus, Synodisque provincialibus totus fere pende-